

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Ydőkben: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

L Á S Z L Ó J Ó Z S E F.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 278

TOLLHEGYEN.

— szeptember 14.

(Amerikaiak itthon.) Amerikaiak itthon? Százával siettek haza Washington budapesti szobrának leleplezésére Amerikába költözött hiveink. Bár itthon lennének s ne esupán vendégekkül üdvözölnék őket. Hátha még száz ezrekre menő kivándorolt véreinket tudnók hazavarázsolni! Nem a vendégeskedések vasárnapjára, hanem a hétköznapok állandó sorozatára is! Bajosan hiszünk ebben a szép álomban, hiszen még a maroknyi esángónépnek sem tudunk boldog otthont teremteni a haza földjén. Amit Magyarország elveszít vérben, vagy földben, az visszahozhatatlanul el van veszítve.

*

(Magyarország lapuljon.) A Washington szobor leleplezésére nem hívták meg Amerika bécsi nagykövétét és nem bocsátják oda hivatalos minőségben a magyar kormányt sem. Mert Amerika semmi a külfölddel való vonatkozásban sem szerepelhet önállóan. Még észre találná venni a külföld Magyarországot, holott a külföldnek nem szabad tovább látni a Lajta folyamánál. Magyarország tehát lapuljon!

A szövetkezetek ellen.

Irta: Szávay Gyula.

— szeptember 14.

Szell Kálmán uralkodása alatt kezdődött s ma újra folytatódik, hogy a kereskedőket görbe szemmel nézik, elle-

nőkben intézményeket kreálnak, előbb a fogyasztási szövetkezeteket, most a tárház-szövetkezeteket.

Ez utóbbiak dolgában most kezd a keresk. minisztériumban egy ankét tárgyalni, melyen részt vesz a debreceni kamara is.

Nem lesz talán érdektelen ismertetni azt az álláspontot, melyet ez alkalommal a kamara ott elfoglal s melynek — talán ép ez órában — kifejezést ad.

*

A debreceni kamara először is tolmácsolja a gabonakereskedők panaszát és elkeseredését a tervezet ellen, mely állami pénzen, tehát az ő felemelt adófilléreiből is, ellenükben — a fogyasztási szövetkezetek mintájára — egy privilegizált kereskedő szervezetet teremtve, kereső foglalkozásukat mintegy ki akarja sajátítani.

El kell ismerni, hogy a gabonakereskedő osztálynak ez az elkeseredése a maga szempontjából jogosult és kérdéses, hogy általános közgazdasági szempontból is a tervezet — legalább mostani alakjában — igazolható-e?

A kamara számot kíván vetni a kormányzat azon irányával, mely a kis emberek gyámolítását szociális feladatul ismeri s maga is nagy és szép gondolatnak tartja a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó legalsóbb és legnagyobb népréteg gyámolítását, e gyámo-

litásnak azonban mértéke és határa van s nem mehet az odáig, hogy a gyámoltalanságot fejlessze, hogy a népet a végleges gyámoltalanságba mintegy beleenevelje s abban megtartsa.

Az az automata kereskedő szervezet, melyet a javaslat meg akar teremteni, körülbelül ezt eredményezné, s azért a kamara nem a gabonakereskedők osztályérdekéből, hanem általános közgazdasági szempontból is szót emel ellene és módosítását kéri.

1. Nem tartja jónak a kamara a tervezetet azért, mert ez az anyagi áldozat, melyet az állam a tárházszövetkezetekért hoz s az a kár, melyet a vidéki kis gabonakereskedelemnek okoz, nincs arányban azzal a haszonnal, mely belőle a mezőgazdasági termelésre hárul.

Az állami anyagi támogatásának nagy része elfecsérelődik ezeknél a tárházaknál oly kezelési és felügyeleti költségekre, melyek szakértelem tekintetében kétséges értékűek s a termelőknak haszon helyett kárt eredményezhetnek.

2. A tervezet nem szabja meg világosan a kontemplált intézmények célját, nem írja körül azok üzletkörét s nem korlátozza a résztvevőket a mezőgazdasággal foglalkozók osztályára. Tag lehet akárki s a tárházak tárolással, hitelezéssel és kereskedéssel — amint a tervezet indoklásából kivehető — egyaránt, sőt ezenkívül más üzletkörrel is foglalkozhatnak. Míg az indoklás csak „terményekről” szól, maga a törvénytervezet az üzletkörbe már általában „árukat” foglal s a szövetkezet rugalmassága helyet ad ezek közt mind inféle árunak. A 85 §. a mezőgazdasági tárházak üzletkörébe még a betéti üzletágot is felvenni látszik, igaz, hogy ez idő szerint csak a községek heverő tőkével.

AZ ÖZVEGY.

A „Szabadság”-nak írta: Lucília.

Egy főszolgabíró barátomat látogattam meg a vidéken. Két napig mászkáltam vele a nagy vidéki városban. Már a második napon úgy kifogytunk a látnivalókból, hogy vendéglátó barátom végső kétségbeesésében a temetőt proponálta megnézni.

Csaknem két óra hosszat töltöttünk a nagy kálomista temetőben és betűzgettük a fejfák sirirajait a szelid ákácok és szomorú fűzek alatt.

Minderki tapasztalhatta, hogy a temetőben a sablon is leköti a figyelmet. Az enyészet mis ikuma kü önös izgalmat csíhol ki a lélekből. Minden jelentéktelenség szembeötlök s leköti a figyelmet. Az ember olvasva például: „Mihályi Sárika, meghalt huszonkét éves korában.” Egyszerre mély őszinte sajnálkozás fogja el a lelket Szegény Mihályi Sárika, miért kellett neki a hajadoni virágjában meghalni. Szépnek, virulónak képzeljük, kit a halál alattomosan, orozva ragadott el. . . Valószínű, hogy völégénye is volt. Bizonyosra vesszük. Pedig soha hírét se hallottuk Mihályi Sárikanak, még kevésbbé völégényének.

Viszont nyomban megnyugvást érezünk, mihelyt olvassuk, hogy egyik másik polgártársunk nyolecvanöt-nyolecvanhat évet élt. Mintha az a mag-s évszám az ócska sirkővön, tőlünk távolabb tolná a véget,

A főszolgabíró elmondott néhány szomorú családi történetet, melyeknek emlékét a sirkövek felirata elevenítette meg emlékeiben. Elvégre minden tragédia ott van elkönyvelve.

Körülbelül a legszebb helyen, a temető közepén — mert a temetőben ép úgy graszszál a rang, mint az életben — magas, ragyogóan fehér márvány-obeliszek emelkedett. Kérkedően követelte a figyelmet. Mintha csak azt mondta volna: tölem ilyen is kitelik.

A márvány-obeliszken a következő felirat volt tömör arany betűkkel: V é g h e s K a t a l i n.

Semmi egyéb. Megbámultam. A főszolgabíró mosolyogva jegyezte meg:

— Szép sirkő, ugy-e?

— Erdekes, — mondtam, — de ki az a Véghes Katalin? Mikor halt meg?

— Oho, — mondotta a főszolgabíró — egyelőre eszeágában sincs meghalni. El mulat Anyyira, hogy holnap nála.

— Véghes Katalinnal? — kérdeztem csudálkozva, — hisz ugy tudom, valami gazdag báróné emlegettél.

— Ma igen, özvegy Medeánszky Kázmérné bárónét, született Véghes Katalint.

Aztán elmondta hamarosan, hogy a báróné, noha túl van az ötvenen, életvidor s s egészséges uriaszony. A sirkövet azért állította fel életében, mert határozott óhajta hogy itt temessék el.

— Különcködes, — magyarázza a de-

rék főszolgabíró, — különben igen érdekes asszony. Hosszu havannákat szív és ugy lovalog mint egy férfi. Majd megismered holnap.

Másnap csakugyan megismerkedtem az érdekes uriaszonnnyal. Küiseje semmi feltűnőt nem mutatott. Kissé elhízott duplatokás nő volt, ki egyedül lakott a fehér kastélyban, s keményen ráncba tudta tartani az ő cselédségét. Mikor a korridon végigmentünk, akkor is olyan harsány hangon vezényelt mint valami dandárparancsnok.

— Szaladj, te ökör, — mondta — hogy a magyarádi hordót csapold meg.

Az ebédnél semmi egyéb tapasztalott nem tettem, mint hogy a háziasszonyom mesterien tudta az élelt-italt belediktálni. Kérésrel, könyörgéssel, zaémbeléssel s ha kellett veszélyes fenyegetéssel.

Az ebéd türehető volt, a társaság türehető, a borok vének és tűzések. A báróné mindenkiel cimboráskodó hangon beszélt; s néha olyan fesztelen megjegyzéseket tett, hogy a kaszárnya freazeológiában is helyett foglalhattak volna. Amellett jóízűen tudott hallgatni és nagyokat kacagni közepszerű elmésségeken.

Az ebéd alatt, mely az esti órákban nyult bele, figyelmesen szemléltém a természetes, szabadszájú bárónét, de egy mákszemnyi romantikus vorást sem voltam benne felfedezni. És mégis, ez az asszony sirkövet állítottott magának életében. . . Kell, gondoltam, hogy

3. Az üzletágak sorában a zöld és ingó hitellel tervezett bátorisan kísérlet igazságtalan monopólium lenne, ami hitelnyújtó szervekkel szemben s emellett veszélyes a körtárház szövetkezeti érdekeltiségre is, mert a személyes hitel tárca alapját egy oldalulag lekötne s a többi hitelforrás elől elvonná.

4. Az állam több millióra rugó tökebefektetéssel, százezrekre menő rendszeresített üzemi segélylyel, kamatmentes milliókkal és állandósított adó, bélyeg és portómentességel kívánja gyámolítani a szövetkezeti érdekeltiséget, mely a maga eredményeit részben a magán üzleti alapon álló tárházak, részben a hitelnyújtó intézetek s részben a gabonakereskedők üzletének rontása árán szerzi meg.

E vállalkozások kereső és adófizető képességét csökkentve, a maga részéről a közterhek viselésében semmiképp részt nem vesz. Az állam részéről egyetlen társadalmi rétegnek a többiek rovására ilyen mértéken tul való támogatása az igazságtalan elbánás érzetét kelti s a hozott áldozatok készkiadásain tul az állami és községi közjövödelmeket csökkenti. — Például hitel-ellátás dolgában legrosszabb helyzetben vannak a kisgyárosok, kit gyári ingatlanokra és nagyértékű gépbereendezéseikre sehonnán hitelt nem nyernek összeállván hitelgényei nek szövetkezeti uton való kielégítésére, anélkül a derek kezdeményezésüknél sikertelenül kérték az állam támogatását, pedig a nemzeti munkavitelének számottevő tényezői. Itt pedig a milliók és évi százezrek rácsokoltainak egy másik, elismerem, szintén érdemes osztálya. Ez nem igazság.

5. Ha törvényhozásnak és a kormány- nak az a célja, hogy mezőgazdasági kistermelők részére terménybefogadó tárházak álljanak készen, továbbá, hogy a termelők a terményekre előnyös hitelt nyerjenek s e hitel waránssokkal és az Osztrák-Magyar Bank bevont közreműködésével bonyolítottassék le, minégből a warransforgalom államilag rendelkezésre bocsájtott biztosítéki alappal is fedeztessék, ezt a célt a kamara is helyeselni tudja. Hogy továbbmenve, a termelők részére a zöld és ingó hitelt új törvényes biztosítékok mellett rendszeresítsék, valamint hogy a fenti célok elérésére az államvasutak szabad területei első sorban az e célokat szolgáló tárházaknak bocsájtassanak át használatra s hogy a vasutak a forgalom lebonyo-

litására és a kezelésére minden segítséget megadjanak ez is feltétlenül helyes, mert e támogatásból jelentős és általános közgazdasági előnyök származnak.

De ezek a szép és nagy célok elérhetők anélkül, hogy az állam egyoldalulag mértéken tul való áldozatokba verje magát és elérhetők anélkül, hogy a magánüzleti vállalkozós, mely az állam gazdasági munkájában a legértékesebb erő, kétes eredményekért megzontassék s igazságtalan bánásmódot érezzen.

6. Evégből a törvénytervezet elvi rendelkezései a következőleg volnának módosítandók:

Ha a szövetkezeti formához ragaszkodunk, a szövetkezet tagjai csakis a mezőgazdasági termelők körére szorítandók.

A tárházszövetkezetek célja és üzletköre törvényben parancsoló szabotossággal megállandó s ez a cél és üzletkör nem terjedhet tul a következőkön:

A tagok terményeinek befogadása, tárolása, kezelése és elszállítás,

a terményekre értékük meghatározott százalékáig előleg nyújtása. (Tehát a tárházak nem kereskednek s a tároláson és hitelnyújtáson kívül más üzletágot, betétkelést, kezézálogolást stb. nem folytatnak.)

Ha a szövetkezeti formát feloldjuk, az az adminisztrálás mértéktelen nehézségétől és költölességtől, valamint veszélyeitől, szabadulhatunk s a célt egyszerűbben, okosabban és biztosabban elérhetjük. Például maga a Máv. létesítheti és kezelheti saját területein e tárházakat, abbaterményeket vásárolhat, kezelhet, ki és be szállíthat, a terményekből warransok szabadon értékesíthetők, minden előnyük megmaradván.

Bevezetéstől és szoktatástól mindenestre ez a forma lenne, az is csak fokozatos módon megvalósítandó s a tárháztervezet később lehetne esetleg az eredményekből bizalmat merítő szövetkezeti alapra áthelyezni.

Az ingó és zöldhitel alapzata behozható, de nem azzal a féltőn megálló s a tárházszövetkezeteknek monopóliumot biztosító móddal, ahogy a tervezet gondolja, hanem általánosítva, hogy a személyi hitelnek ezt a fedezetét a tárházvállalatokon kívül minden benyújtó intézmény igénybevehesse.

Az állami támogatása a tárházak felépítésére (építési költségen öt százalékos előlegezésére) üzemi forgótörke nyújtására, a vasuti szolgálat részéről nyújtandó felügyeletre

és könnyebbitésekre, a warransbiztosítéki alap előlegezésére bélyeg- és portómentességre volna korlátozandó.

Adókedvezmény mellőzendő, vagy legfeljebb a kezdet idejére, pl. 4 évre volna korlátozandó.

A magánüzleti alapon álló tárházi állatok ez egyenlőtlen bánásmódból eredő verseny hatása fejében más kedvezményekkel (reexpeditió, iparvágány, mérlegelés, le- és feladási köveztvám stb.) kárpótolandók.

Ily módon a kitűzött célok elérhetők s a törvénytervezetnek legkiválóbb méregfogai mégis letörhetők lennének.

Ha ilyen módon létesülnek a közköztárházak, akkor ők is megélhetnek, s a kereskedelem sem hal bele, mert pénzt, adót, bélyegyet adományozhat az állam, de a munkabírás, szorgalom, vállalkozási hajlam erély- és kereskedelmi szellem államilag sem adományozható.

Politikai hírek.

Minisztertanács. Ma délután a kormány valamennyi tagjának részvételével minisztertanács volt, melyen Wekerle referált a gazdasági kiegyezés ügyében az osztrák miniszterelnökkel történt tanácskozásairól. Aztán megállapították a legsürgősebb teendőket és belekezdték az 1907. évi költségvetés tárgyalásába.

A politikai helyzet.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, szept. 14.

A függetlenségi pártkörben esütörtökön este a szokottnál többen voltak fenn és igen eleven vita folyt, az aktuális politikai kérdésekről. Különösen Lengyel Zoltán újabb viselkedése szolgáltatta a beszéd tárgyát és a jelen volt képviselők kivétel nélkül, elítélő hangon nyilatkoztak Lengyel Zoltán visel-

valami regénye legyen. Nem is közönséges. Elhatároztam, hogy minden áron, ha kell, a propo nélkül is, szóba hozom a fehér márvány-obeliszket. Ennek a révén megtudok valamit.

Ugyis történt Este, mikor a verendára kimentünk rágyújtani, a báróné felvetette az obligát kérdést:

— Nos, hogy tetszik önnek ez a mi városunk?

— Elég csinos.

— Csinos? Talán piszkos?

— Pardon, báróné, az is, de a temetője gyönyörű helyen fekszik.

— Láttá?

— Igen. Hosszabban időztem benne. Szeretem a temetőket látogatni, olvasni a sírfeliratokat...

A báróné ravaszul mosolygott s nagyot fújt a szivarfüsből.

— Azt akarja mondani, hogy olvasta az én feliratomat?

— Ugy van, olvastam.

— Nos, — érdezte — mit szól hozzá?

Zavarban voltam. Nagyon birtelen rontott rám a kérdéssel. Mielőtt válaszoltam volna, ő folytatta.

— Bolondnak talált...

— Bocsánat, báróné...

— Lehet hogy igaza volt. De hát miért ne lehetne nekem is bogaram, hozzá olyan szelíd, ártatlan természetű.

Aztán mintha elkomorodott volna, eldobta a szivert, s férfisan egymásra rakta a lábát. Halkabban kezdet beszélni.

— Látssa, nekem kevés részem volt az élet örömeiből. Az a név, melyet huszonnyolc esztendeig viseltem, tele van keserű emlékekkel. Az apám házában épp úgy él-

tek, mint ahogy itt nálam. Vendégek jártak nálunk. Az apám híres fészális volt, s nagy házat vitt. Az egész megye hozzánk járt. Egyetlen leány lévén, csaknem minden héten akadt kérőm. Már természetesen találtam, hogy az a fiatal ember, aki hozzánk beteszi a lábát, megkéri a kezemet. Nem is értem rá egyikbe, vagy másikba belezeretni, olyan sűrűn következtek egymásután. S ez így tartott három négy esztendeig. Azzal az öntudattal ébredtem és feküdtem, hogy én vagyok a megyében a legjobb párti. Meg a házas emberek is azon sopánkodtak hogy nem vehetnek e el. Pedig nem voltam szép. Ezt a romokból is megítélheti.

Tiltakozó mozdulatot tettem.

— Csak hagyja barátom, — folytatta a báróné — mikor huszéves voltam, akkor is azt hangsúlyozták, hogy kedves, okos vagyok. Szépnek csak a nagyon eladósodott fiúk merék mondani. De az mellékes. Az apám, ki nagyralátó ember volt, Medeászky Kázmér báróhoz adott feleségül. Az uram, mint ulánus főhadnagy jött hozzánk. Szelíd, szinte fiu volt, rendkívül illedelmes. Nekem úgy tetszett, hogy balém szerető. Mert azt tudtam, hogy — ő is gazdag. Nos, a felesége lettem, s huszonkilenc esztendeig egy fukar, fősvény ember rabszolgája voltam. Mert az uramnak semmi más hibája nem volt mint végzetes fukarsága. Ezzel üldözött nap-nap után a kétségbeesésbe. Még a falatot is sajnálta, amit megettünk. A cselédek gunyoltak, nevettek bennünket; az ur társaságok, amennyire lehetett, kerültek. Százszor szor el is akartam tőle válni, de nem tehettem, mert szeretett. Csak úgy tudtam belőle valamit kiválaszni, ha válópörrei fenyegáltak. Olyankor kétségbeesett, sirt s mikor egy-egy

kalapot kellett vennie, hetekig buskomor volt utána. Bele is bolondult. Az örültek házában halt meg. Az volt az üldözési mániája, hogy a koldusok az utcasarkon pénzt kérnek tőle. Pedig gazdag volt s még sokkal gazdagabb lehetett volna, ha mértéktelen fukarságával tönkre nem teszi birtokát. Az ekevasra is sajnálta a pénzt s ha lehetett, nem fogadott napszamosokat, hogy ne keljen őket fizetni.

A báróné arca egészen át pirult, mikor ezeket a szomorú emlékeket felsorolta. Felkelt s néhányszor fel- s alájárt a verendán. A halántékát szorította össze a két kezével. Ismét hozzám jött.

— Látja, így töltöttem életem javát. Mint Medeászky báróné a legboldogtalanabb asszony voltam a világon. Nem akarom ezt a nevet halálom után viselni. Érti? Azért csináltattam a sírkövet a leánynevemmel.

Kis szünet után folytatta:

— Nem tudom, illik-e ez, de én érzem, hogy jogom van hozzá. Felsőhajtott.

— Ahhoz, hogy másképp kárpótoljam magamat, nem vagyok elég fiatal. Kár... Szívesen megtenném. Nem zseniroznám magamat még egyszer férjhez menni... Egy cseppet sem...

A napihírek között olvastam, hogy özvegy Medeászky Kázmérné, született Véghe Katalin, Nagy Bálint törvényszéki bírónak örök hűséget esküdt.

Leosztam az ujságot és felvettem a kérdést:

— Mi lesz a sírkövel?

kedéséről. Voltak olyanok is, akik azt a nézetet vallották, hogy Lengyel Zoltán a párt-hűség ellen vét az ő cikkeivel és ezért neki immár többé nincsen helye a pártban.

Ezt a lehetetlen helyzetet egyébként maga Lengyel Zoltán is állítja a képviselők társaságában már ismételtelen kijelentette, hogy nem maradhat meg a párt kötelékében és ezért a legközelebbi alkalmat fel fogja használni arra, hogy a párt kötelékéből megváljék.

(A kassai beszámoló)

Sokat beszélnek mostanában képviselői körökben arról, hogy Andrassy Gyula gróf belügyminiszter keddi beszámolója nem lesz mindennapi beszéd, hanem előre történt megállapodás alapján fel fogja tárnai a nagy nyilvánosság előtt teljes meztelenségében a politikai helyzetet és rá fog mutatni arra, hogy a kormány a kiegyezési tárgyalások során miket óhajt elérni.

Egyébként a mai minisztertanácson foglalkoztak ezzel a beszéddel is és annak főbb részleteiben megállapodás történt.

(Kossuth és Sztérényi)

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a mai napon nem fogadott senkit, hanem egész délelőtt nála volt Sztérényi József államtitkár, aki referált a kereskedelmi minisztérium dolgaival és a kiegyezési tárgyalások állapotáról.

(Az angolok fogadtatása.)

Kossuth Ferenc holnapra összehívta a függetlenségi párt vezető embereit, hogy tanácskozzák velük az angol Eighty-Club tagjainak fogadtatásáról. Az angol politikai Club tagjai ugyanis a függetlenségi párt meghívására jönnek a magyar fővárosba.

KÖZIGAZGATÁS.

Adótárgyalások.

(Huszonötödik nap.)

(Saját tudósiónktól.)

— szept. 14.

Az adóképvétel bizottság ma a következő polgárok adóját állapította meg:

Fuchs János asztalos 70 korona. Friedmann Mózes 60 korona. Liptai Miklós 25 korona. Mojnár József asztalos 25 korona. Lókodi Ferenc asztalos 27 kor. Liptai József asztalos 20 kor. Kovács Sándor asztalos 38 kor. Vázy Izsóné asztalos 50 kor. Dorsch Hugó asztalos 180 kor. Flaschner György kárpitos 26 korona 40 fillér. Feidmann Józsefné szülésznő 12 kor. Péntek Józsefné — k. — fillér. Jánkus Istvánné szülésznő 6 kor. Bubin Bernátné szülésznő 18 kor. 44 fillér. Rosenfeld Morné szülésznő 18 kor. 90 fillér. Szilágyi Józsefné szülésznő 19 korona 20 fillér. Ozv: Popper Dávidné szülésznő 15 kor. Hekmann Ignácné szülésznő 12 kor. Takaró Istvánné szülésznő 12 kor. Buzgó Ferencné szülésznő 10 kor. Mandai Rózsa szülésznő 24 kor. Glück Géza bádógos 25 kor. Csóthai Lajos bádógos 35 kor. Kiss Ignác bádógos 52 kor. Gyarmathy János fodrász 5 kor. Kapos Mihály fodrász 19 kor. 20 fillér. Haja Jenő fodrász 15 kor. Farkas Lajos borbély 20 kor. Goldstein Gyula fodrász 28 kor. Fischer Dezső fodrász 20 kor. Kiss E. de borbély 30 kor. 50 fillér. Markovics Sámuel borbély 30 kor. Meyeri Kálmán fodrász 46 kor. Erdős László fodrász 40 kor. Gelbman Albert fodrász 30 kor. Schmidt János fodrász 25 kor. Révész Lipót fodrász 57 kor. 40 fillér. Dapsi Miklós fodrász 50 kor. Kiss Armin borbély 45 kor. Moldner József fodrász 157 kor. 40 fillér. Földessy Lajos cipész 21 kor. Somlyai László cipész 21 kor. Kun Ede cipész 24

kor. Kohn Sámuel cipész 25 kor. Tóth Gábor cipész 25 kor. Schwartz Herman cipész 25 kor. Lebovics Zsigmond cipész 28 kor. Széplaki József suzter 28 kor. Goldstein Lipót cipész 33 kor. 40 fillér. Adler Ignác cipész 21 kor. Szatmáry Ferenc suzter 38 kor. Kandra Mihály cipész 40 kor. Tóth Ede cipész 50 kor. Krausz Mór suzter 39 kor. Simon Imre cipész 60 kor. Tassy Károly esztergályos 40 kor. A. Szabó Lajos csizmadia 21 kor. Scháger Károly cukrász 230 kor. Riesz Lipót cukrász 260 kor. Gaál Elek gépész 538 kor. Szekerka Béla esztergályos 21 kor. Fürst Márton esztergályos 24 kor. Kriger Kálmán szobafestő 28 kor. Löwinger Lipót szobafestő 36 kor. Moskovics Ferenc szobafestő 36 kor. Venyiga Adolf festő 39 kor. Sonnenvirt Jenő festő 46 kor. Kleinfelder Károly litografus 46 kor. Horváth András festő 80 korona.

Az utadó pénztár költségvetése.

Az utadó pénztár 1907—908-ik évi költség-előirányzatát máától kezdve 15 napi közszemlére kitették a polgármesteri hivatalban. A költségelőirányzat szerint az 1907 ik évre 34 480 kor.; az 1908-ik évre 35 380 korona irányoztatott elő utóak kövezésére.

A szegényügyi bizottság ülése. A szegényügyi bizottság tegnap délelőtt Oláh Károly elnöklésével a városháza kis tanács-termében ülést tartott. A gyűlésen csupán folyó ügyeket intéztek el. Még egy fontos tárgya lett volna az ülésnek: a szegényügyi szabályrendelet módosítása, de ezt nem tárgyalták, mert a tagok kevés számmal jelentek meg. A bizottság elhatározta, hogy a szabályrendeletet október hó 4 én délután tartandó ülésen veszi tárgyalás alá. Ennek az ülésnek, tekintettel a szabályrendelet fontosságára, más tárgya nem lesz.

Iskolák építése az ispotályban. A város a megszavazott iskolasegélyek terhére az ispotály-talpenen egy emeletes 2 földszintes iskolát, óvodát és tanítói lakot épített. A mérnöki hivatal most készítette el az iskolák költségvetését. Az építendő iskolák, óvoda, tanítói lakok 175.129 koronába kerülnek. Mielőtt a tanács az építésre az árlejtést meghirdetné, a terveket és a költségvetést kiadja véleményezés végett az építési bizottságnak.

A költségvetés a jogügyi bizottságban. Az 1907 ik évi költségvetést a jog- és pénzügyi bizottság kedden tartandó ülésén veszi tárgyalás alá.

Egyház és iskola.

A kereskedő tanonciskolában a tanév megnyitása f. évi szeptember hó 16-án vasárnap délelőtt 10 órakor történik meg, mit azon felhívással hoz a tanonciskola igazgatósága a kereskedő főnök urak tudomására, hogy tanulóikat a megnyitásra felküldeni sziveskedjenek s egyúttal felkéri azon főnököket, kik tanoncaikat mindez ideig be nem iratták, hogy tanoncaikat minél előbb beirassák, mert ennek elmulasztása esetén a városi rendőrkapitányság, mint I. foku iparhatóság a mulasztók ellen az igazgatóság jelentése alapján szigorúan megfogja tenni a törvényes lépéseket.

Presbiteri közgyűlés. A debreceni ev. ref. egyház e hó 16-án — vasárnap d. e. 10 órakor az egyház tanácstermében presbiteri gyűlést tart. A tárgyak közt van eszperesi körlevél, a közalapi tartozások december 1-ig befizetése, a bapítistákra vonatkozó eljárás, a legációkat illető utasítás és a parochiális könyvtár 10—10 korona díjának fizetése tárgyában, felsőbb leányiskolai igazgató-tanács végzése dr. Matolcsi László tanár 200 korona korpótlékának folyóvá

tétele tárgyában, az ev. ref. egyház elemi osztályának elhelyezéséről és a tanítók beosztása. Pap Ignác tanító második ötödéves korpótléka, a különböző tanintézetekbe járó ev. ref. vallásu tanulók vallásoktatása, a sárospataki és a csombordi ev. ref. egyház segély-kérvénye stb.

Főiskolai választások.

— szeptember 14.

Az iskolai év kezdete a legérdekesebb, legváltozatosabb része az ifjúsági életnek. A kisebb diákokat az aprólékos, de azért előtök fontos változások, a nagyobbakat nyomósabb célok vezérik s céljaik elérésére természetesen a közös erőt, az egyesülést keresik. — A debreceni akadémiai ifjúságnak is vannak szép céljai, melyek elődről utódra maradvá, folytonosan erősödnek, mindinkább átmennek a köztudatba, míg csak meg nem valósulnak s egy-egy lépéssel előbbre nem viszik az ifjúság autonómiáját, önálló egyesületi életét, melyben ideális előképét teremtheti meg ama nagy egyesületben, a társadalomban, az államban való működésének.

Mint mindenben, úgy e tekintetben is természetesen a legkülönbözőbb feltogások vannak s épen ezeknek nyilvánulása teszi érdekessé az ifjúsági életet. Különböző pártok alakulnak, kijelölve egyet maguk közül, akit bizalmukkal megtisztelnék, de egyúttal ama fontos kötelezettséggel ruháznak fel, hogy a többség által megállapított irányban ernyedetlenül haladjon.

A jogász ifjúságnak ez évben két jeleltje volt e fontos tisztségre Padrah Kálmán és Gaál Lajos joghallgatók személyében, akik között a választás ma folyt le az ifjúság valóságos ünneplésével.

A Padrah párt délután 4 órakor gyülekeztek a Dreher-sörcsarnokban s onnan tekintélyes menetben vonult a kollegiumba, ahol a választás lefolyt dr. Kun Béla e. i. dékán elnöklése mellett, aki szép szavakban kifejtette a választók előtt, hogy tiszt, a „Joghallgatók Segítő Egyesületének” elnöksége egyike a legfontosabb tényezője az ifjúsági közéletnek nemcsak azért, mert ez a legnépesebb egyesület, hanem azért is, mert ennek elnöke mintegy az egész ifjúság képviselőjének tekintetik s mint ilyennek a legkiválóbbnak kell lenni.

De amint egyrészt épen azért természetes, hogy különböző pártok alakulnak erre való tekintettel, úgy másrészt a választás elmúltával nem szabad különbséget tenni, olyan szempontból, hogy most ki melyik párthoz tartozik, éppúgy nem, mint ahogy ezt nem szabad vagyoni állapot, nemzetiség, nyelv tekintetben tenni, mert az egyesületnek nemes célja van: a szegényebb tanulóknak könyv és pénzbeli segélyezése.

Majd a szabályszerűen megejtett titkos szavazással Padrah Kálmán IV. éves joghallgató a J. S. E. elnökévé választott, ki annak különös hangoztatásával, hogy e bizalmat erélyes munkálkodással fogja kiérdemelni, tisztségét elfogdta.

A J. S. E. egyéb tisztviselőül lettek: főjegyző: Vásáry István mjh; ellenőr: Pető Endre mjh; pénztáros: Gyikó Ferenc mjh; könyvtáros: Cseley Andor hjh; aljegyző: Bruckner Győző ejh; és két-két választmányi tag minden évről.

Ezután megalakították a Joghallgatók bacsületszékét, melynek rendes tagjai lettek: Kóvár B., Padrah K., Takács Andor, Bertha J., Winnay G., Pethő E., Vásáry András, Kányási E., póttagok: Merő S., Szathmáry J., Tóth J., Bruckner Győző, ezzel a gyűlés véget ért s utána az egybegyűlt még egy értekezletet tartottak, a melyen megválasztották a Vigalmi bizottságot. Elnök: Szalay Zoltán, alelnök: Fráter László, továbbá a „Jogáször“-t előkészítő bizottság tagjait. Elnök: Mező Sándor, alelnök: Takács A., főjegyző: Joó István. Zenekőri elnök lett Tekay Zoltán mjh és végre megerősítette az értekezlet a „Jogászélet” c. hetilap szerkesztőségét, melynek tagjai, mint az a már megjelent első számon látható, a

következőképen alakult meg: főszerkesztő: Fehér Károly, felelős szerkesztő: Zoltán János, szerk. Tatay Zoltán, főmunkatárs: Hajdu Sándor, kiadó: Hay M.

E sok választás után igen természetes, hogy este a Bikában bankett következett.

A debreceni ipartestület kezdeményezése.

Ipartestületi naggyűlés Budapesten.

A betegsegélyző ügy reformja.

— Saját tudósítónktól. —

— szeptember 14.

A debreceni ipartestület előjárása — mint megírtuk — f. hó 6-án tartott ülésén elhatározta, hogy a betegsegélyezésről és balesetbiztosításról szóló törvényjavaslat részletes ismertetése és a hazai kisiparosság álláspontjának megismerése céljából az ipartestületek központi bizottságát megkeresi, hogy hívjon össze minél előbb országos ipartestületi gyűlést Budapestre. E határozatot az ipartestület elnöksége végre is hajtotta. Az ipartestületek központi bizottságához beadványt intézett, melyben örömmel üdvözlö a betegsegélyezésről és balesetbiztosításról szóló törvényjavaslatot és annak előnyeit.

De tekintettel arra, hogy a kisiparosok a törvénytervezet szerint nagymérvűen megterhelhetnek az ötven százalékos betegsegélyző és az egész balesetbiztosítási díjakkal a viselésével: a kisiparosságot egyéb aránytalan megterheléseire való tekintetből legalább a betegpótlási pótdíj alól felmentendőknek véli s hasonló állástoglalásra hívja fel az összes ipartestületeket. Ezen kérdések megvitatása céljából kéri az országos naggyűlés összehívását.

A központi bizottság helyt adott a kérelemnek és a naggyűlést az összes magyarországi ipartestületek bevonásával Budapestre össze hívta. Ezt aztán leiratban tudatta a debreceni ipartestülettel, mely az ügy alapos meg tárgyalása és a kiküldöttek megválasztása végett rendkívüli előjárásági gyűlést hívott össze.

A gyűlésen, melyen az előjárók szép számmal jelentek meg, Zelniger Ede elnökölt. Elsősorban is Tóth Kálmán titkár olvasta fel az elnökség által a többi ipartestületekhez intézett átiratokra beérkezett válaszokat. Választ csak négy ipartestület küldött, mi annak tudható be, hogy a központ is küldött szét a Debrecenből kiindult mozgalom folytatásonként felhívásokat. Ez átiratok is igen sok üdvös és egészséges eszmét tartalmaznak. Így például a szilágyomlyói ipartestület az indítványozza, hogy az iparosság minden alkotmányos befolyását használja fel az irányban, hogy a betegsegélyző ügy reformjával és a kötelező munkabiztosítással egyidejűleg az ipartörvény revíziója is bekövetkezzék.

Azután átértek annak a megvitatására, hogy az ipartestület a naggyűlése mely álláspontot foglaljon el a miniszterium reformtervezetével szemben és hogy mely irányú indítványokat hozzanak javaslatba.

Hosszu és szenvedelmes vita következett erre, melynek során kiemelkedett Tóth Kálmán magvas és nagy tudásra valló beszéde. Általános helyeslés közepette tette a következő indítványt, mely a nagy gyűlésen lesz előterjesztve, mint a debreceni ipartestület önálló indítványa; miután a munkaadó és az alkalmazott közötti küzdelem egyik főoka mai állapotában a

betegsegélyző ügy — ennél fogva az egész betegsegélyzést és balesetbiztosítást rendszerezíteni kell. De mindezek dacára követeli iparosság, hogy ezen ügy reformja előtt vagy legalább is párhuzamosan az ipartörvény revíziója is megejtessék. Továbbá indítványozza, hogy minden ipartestület e fontos kérdésben nyilatkozattételre provokálja a maga országgyűlési képviselőjét és követelje tőle, hogy a parlamentben ezen ügyek bekövetkezendő tárgyalásánál tegyen valamit az iparosság érdekében is.

Az előjárás ezen indítványt mint a naggyűlésen előterjesztendő változatlanul elfogadja és az elnök indítványára Tóth Kálmánt és a titkárt küldi ki a kongresszusra.

Ezútan napirendre került a szoboszlói ipartestület szeptember 23-án megtartandó zászlószentelése. Itten a debreceni testület képviselőjében Zelniger Ede és Dávidházy Kálmán fogtak megjelenni.

Ezzel a gyűlés véget ért.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— szeptember 14.

Vasigtn szobra jó tanár,
Intéseit hallatja már:

„Magyar, ha vágysz függetlenséget
Harcolj és tudj önzetlenséget!”

Az amerikai — „Szabadság.”

— szeptember 14.

A már tizenhatodik évfolyamában járó amerikai Szabadság című lap abból az alkalomból, hogy e hó 16-án Budapesten Washington szobrát leleplezik, rendkívüli nagyterjedelemben, fényes kiállításban megjelent. Tartalma oly változatos, érdekes s meglepő, kiállítása pedig igazán csodálatra méltó, hogy messze idegenben, hazánktól oly távol, az ott lakó magyarok oly intelligens s kitűnően szerkesztett lappal rendelkeznek.

A lap, mely a budapesti ünnepek alkalmából, szeptember 16-iki kelettel ellátva, jelent meg, nekünk is megküldetett. A földalon Zempléni Árpád kitüntetett ódját tartalmazza, az óda közepén Washington szobrának fénynyomatu képével. A lap elmondja a szobor történetét a legterjedelmesebben s közben Washington György életéből igen érdekes képeket közöl.

Továbbá, hogy kik jönnek Amerikából a szobor leleplezési ünnepélyére.

Egyidejűleg foglalkozik a lap Kossuth Lajos személyével, amerikai Clevelandban felállított szobrával is; továbbá a magyarok dolgairól Amerikában, a magyarok amerikai egyleti életével és még sok oly dologgal, mi bennünket is idehaza nagyon érdekel.

Bemutatja egy nagy képben az amerikai magyarok zászlóját. E lap láttára hangosabban dobog szívünk, hogy a magyarok ügye a messze távolban sincs elveszve, hogy a magyarok Istene mindig hiven őrökdi nemzetünk felett.

— Őszi eső. A szeptemberi kánikulának vége szakadt. A hosszú szárazság és rekkenő hőség után egyszerre őszi boru szállt le s hűvös eső indult meg. A szekrényekből előkerültek a felöltők, a sárcipők s más egyéb őszi alkalmosságok, egyben pedig a nyári por uralmát átvette a csatakos, nyuló őszi sár.

— Fegyelmi a kolozsvári ünnepség miatt. Kolozsvárról jelentik, hogy Herceg Jenő, törvényhatósági bizottsági tag indítványt nyújtott be a tanácshoz szeptember 20-iki közgyűlés elé terjesztés végett. Az indítvány azt javasolja, hogy Rimóczy József és Skossa Elemér rendőrkapitányok ellen indíttassék meg a fegyelmi eljárás azért a botrányért, melyet a kolozsvári Nemzeti színház megnyitási ünnepélyén okoztak. A rendőrtiszviselők ugyanis azért, mert csak zsölye és nem támlásszéklet kaptak Janovics dr. igazgatótól, a színház kapuit csupán hét óráig engedték kinyitni, úgy hogy az ünnepi közönségnek a kapuk előtt kellett ácsorognia Rimóczy még azzal is fenyegetődött, hogy ha nem kapja meg a kívánt ülést, megvonja az előadásra való engedélyt. Herceg indítványát város szerző nagy helyesléssel fogadták s a tanács azt — hir szerint pártolólágg terjeszti a közgyűlés elé.

— Vakmerő lopás. Ma délelőtt feljelentést tett a csendőrségen Molnár János vágohidi munkás, hogy ismeretlen tettes a rakárban felakasztott kabátjából 40 koronát ellopott. A megejtett nyomozás azonnal megállapította, hogy a tolvaj Szűcs János hetes, kinél az ellopott pénzt 20 korona híjjával meg is találták. Ugyanis Szűcs a sikerült tolvajlás után egy kis magánitalozást rendezett, de vesztére, mert a szokatlan költségekkel magára vonta környezetének figyelmét és így csakhamar a csendőrség kezébe került.

— Ongyilkos katona. Kellner Sándor, 37. gyalogezredbeli közlegényt az ezredorvos letartóztatta. Kellner a fogházból szobájába kérezkedett, ott a büntetéstől való félelmében sgyonlotta magát.

— Kitiltott röpirat. A kereskedelemügyi miniszter a magyar szent korona országainak a területére nézve megvonta a postai szállítást jogát a new-yorki „Amerikai Magyar Népszava” nyomdájában megjelent „Az elkorcsosult Habsburg-család” című, magyar nyelven irt sajtóterméktől. Ugyanezt kizárta a vasuti és gőzhajózási szállításból is. Ezt a rendeletet most tudatja a hatósággal.

— Esküvő. Kertész Dezső kereskedő, a Kertész Miklós és Tsa cég belfagya e hó 16-án délután 4 órákor tartja Grosz Raszinke kisasszonnyal egybekelési ünnepélyt Egyeken.

— Ifjúsági választás. A debreceni állami főreáliskola Ifj. Gyorsiró Kör f. hó 14-én tartotta alakuló közgyűlését dr. Horvay Róbert tanár felügyelete és vezetése mellett. Elnök lett Adler Jenő VIII. o. t. egyhangúlag, titkár Moskovits József VII. o. t. 9 szótöbbséggel, pénztáros Emerich Lipót VI. o. t. 12 szótöbbséggel.

— Akik a rendőrt fizetik. Nagy botrányt okozott tegnap este két ittas közműves legény, Borka István és Tóth István a vasuti följárón. Olyan botrányosan viselkedtek, hogy a járőrököt ijedten menekültek előlük. Hamar rendőrt hívtak, de ők annak se engedelmeskedtek, sőt szembe szálltak vele:

— Mi hetenkint 44 koronát keresünk, abból fizetjük a rendőroket és mégis ők akarnak parancsolni nekünk!?

Erre a méltatlankodásra a rendőr méltó tisztelettel a kijózanodásig bekísérte a legényeket.

— Tót bandérium. Trencsénből írják: A Magyar-Hradistyon tartotta szláv ujságíró kongresszuson Hurban Vojánszky Szvetozár, a turóczenzártoni Narodnie Noviny segéd-szerkesztője elnökölt s a közeli tót vidékről is tömegesen részt vett a lakosság. A kongresszus alkalmából 160 főnyi tót lovas bandérium is felvonult. Valami délceg lovasok lehettek.

— **A hazafiatlan tanárok.** Nagyváradról táviratozzák: Apponyi Albert gróf közoktatási miniszter táviratban kért felvilágosítást Nábfalussy Kornél tankerületi főigazgató útján Buteán János belényesi gimnáziumi igazgatótól a belényesi középiskolai tanárok belényesi szerepléséről. Buteán már elküldötte válaszáat, amelyben kijelenti, hogy a tanárok szabadságot kértek, hogy tanulmányutazást tölthessenek. Azt, hogy hova mentek, s mit csináltak, nem tudja. A vizsgálatot megindították. — Itt említjük meg, hogy a bukaresti tüntetés dolgában dr. Csordás János ügyvéd, a belényesi daloskör elnöke hírlapírók előtt kijelentette, hogy inszINUACIÓ a lapnak az a híre, hogy a belényesi románok Bukarestben nemzetellenes dalokat énekeltek. A daloskör a Két szív című lírai darab továbbá a Királyhimnust énekelte. A himnus szövegében előfordul: Isten áld meg a királyt a háza és a hadsereg javára, népe boldogságára... Romániáról és a román királyról a belényesi daloskör által énekelte dalokban egy betű sincs.

— **Aki vizet prédikál és bort iszik.** Érdekesebben és mindegyiknél kellemesebben tréfálta meg a sors Berényi Ármia gyulai ügyvédet. Berényi Ármia dr. volt az, ki Békésmegyének vezetősége ellen szívós, energikus harcot folytatott, minthogy spekulációkba, üzleti vállalkozásba ticsákozott, melyeket ő a megyei politikával inkompatibilisnek tartott. Most megtörtént az, hogy Berényi Ármia Bátfán a lovacska hazárdjátékon nyolcszáz ezer koronát, vagyis kétszáz ezer korona híján egymillió koronát nyert. Az eset nagy feltűnést keltett.

— **Dalostély.** A „Kossuth-dalkör“ hazánk nagy fiának, Kossuth Lajos születésévfordulójának emlékére f. hó 22-én, szombaton, a „Bika“ vendéglő dísztermében változatos és gazdag műsorral, emlékbeszédrel és szavalattal összekötve dalostélyt rendez. A meghívók pár nap múlva kézbesítve lesznek. A kik esetleg meghívót nem kapnának, de arra igényt tartanak, jelentkezzenek Ungvári Imre alelnök urnál, kigyó utca 49. szám alatt.

— **Tíz éves találkozó.** A Ludovika Akadémia 10 évvel ezelőtt végzett növendékei, kik ma már kapitányok és főhadnagyok, október 2-án a Ludovika Akadémiában találkozóra gyűlnek össze. A találkozóra meghívták volt parancsnokaikat és tanáraikat, köztük Olák Károly tanácsnokot, ki szintén tanára volt a találkozáshoz összegyűlt bajtársaknak.

— **A színházi bérletek.** Zilahy Gyula igazgató jelenti, hogy a színház titkára Békési Gyula 14-én pénteken debrecenbe érkezik és másnap, szombaton d. e. megkezdí a színházi irodában a bérletek kiadását. A bérletek iránt intézkedhetni lehet d. e. 10—12 és d. u. 3—5 óráig.

— **Kifutott a tej!** Sűrű könyhullatások között panasolta el ma délután a rendőrségen Kádár Eszter cselédeleány, hogy gazdája Pásztor János — mert a tűzhelyen levő mintegy két liternyi tej kifutott és megromlott — úgy fejbe vágta, hogy több súlyos zúzódásokat szenvedett. A rendőrség megindította az eljárását.

— **Összeesett az utcán.** Ma délelőtt Sator József napzármas asszony a Szent Anna-utca 35 számú ház előtt hirtelen összeesett. Az előhívott mentők beszállították a kórházba.

— **Mikor a hetes verekszik.** Valami csekély névátvétel miatt alaposan helybeárgyta Gyulai István, a Killér csnél alkalmazott hetes Steinhart Gyula tanoncot. A tanonc anyja most feljelentést tett a rendőrségen, mely alighanem elveszi a kedvét a hetesnek a további ütlegelésektől.

— **Önként jelentkezett gyilkos.** Ma az újpesti rendőrkapitányságon megjelent Grün Mihály 28 éves napzármas és a következő szennézés vallomást tette:

— Bánt a lelkiismeret, mert egy ember halálát okoztam. A múlt hónap végén Németországból tértem haza. Újpestre érkezve egy Józsi nevű meztlábas 20—22 év körüli napszámossal találkoztam. Több pálinkamérésben mulattunk együtt, majd hazafelé indultunk. Amikor a vasúti hid feljárdójához jutottunk, valami semmiség miatt összevesztünk. A napszámossal indulatos ember volt és arcul ütött. Erre dühbe jöttem és nagy felindulásomban a Dunába löttem. A szerencsétlen nyomban elmerült. Ott pusztult.

A rendőrség az esetről nem tudott eddig semmit. A bűnbánó gyilkost letartóztatták.

— **A részegség hatása alatt.** Hajdu Lajos, Zsadány Péter és Szabó István részeg állapotban duhajkodva, káromkodva mentek a Vendég-utcán, közbe közbe pár házban az ablakát verték be, majd a 30-ik szám alatt lévő Nagy Pál korosmáros feljáró lépcsőjét szedték fel és elvitték. Közbe rendőr is akadt, aki az atyafiakat a bűnügyi osztályra kísérte. Vedres Bálint is nagy élvezetet talált abban, hogy a Bereg-utcán több ablakot bevért. Őt is bakisérték.

— **Mérgező gombák.** Szenicről írják: Matocha Zsuzsanna itteni lakos a nála vendégeskedő rokonait gombával vendégezte meg, amelyből tizenegy személy megbetegedett. A betegek közül egy 3 éves és egy 15 éves leány, valamint egy 35 éves asszony meghalt a mérgezés következtében.

— **A király koszorúja.** Bécsből írják: A király, mint ismeretes, csak igen ritka esetekben szokott egy sirt vagy koporsót koszorúval ékesíteni. Ilyen ritka eset következett be most Ferenc Ferdinánd trónörökös dalmáciai utazása alkalmával. A főderceg ugyanis a király megbírából a lissai csatában elesett katonáknak Dalmáciában emelt szobra számára koszorút vitt magával. A babérokból, pálmákból, orchideákból és rózsákból font koszorúnak kettős szalaga van. Az egyik piros-fehér, a másik fekete sárga színű. A szalagokon a király neve és ez a két szám olvasható: 1866—1906. A koszorút a trónörökös ma tette az emlékműre.

— **Megszökött ügyvéd.** Pozsonyból táviratozza tudósítók, hogy Kuchinka Antal ottani ügyvéd mintegy 100.000 korona adóság hátrahagyásával feleségével együtt négy nappal ezelőtt megszökött és nyoma veszett. Kuchinka szökése több pozsonyi céget ériat érzékenyen, akik érte váltókötélzettséget vállaltak. A megszökött ügyvédnek jó irodája volt, de amelleti hogy nagy lábon élt, mindenféle balul sikerült elektrotechnikai tanulmányokba ölte pénzét.

— **Elfogott betörő banda.** Szegedről távirják, hogy ma ot a rendőrség egy veszedelmes betörő bandát fogott el. A banda fejei Sbatna Lajos lakatosmester és Mek Lajosné elektrotechnikus műhely tulajdonos, kiknél házkutatás alkalmával óriási mennyiségű ékszeret találtak.

— **A bomba Brassóbol jelentik,** hogy Zsirádo városban tegnap bombákat vetettek a piacra. A bomba 9 rendőrtisztet súlyosan megsebesített és egy gyárat folgyújtott. A katonaság erre sorozatot adott, mire 40 ember részt holtan, részint súlyosan megsebezve került el a földön.

— **Gyilkosság az országuton.** Kecskemétről jelenti tudósítók: Tegnap reggel a budai országuton halva találták Vincze József kecskeméti fuvarost. A szerencsétlenül járt fuvaros holttestét teljesen összezúzta a nehéz fuvarozó kocsi, mely rajta hevert s valószínűleg ez okozta halálát. Alutólag kőbor cigányok támadtak meg s azok teneték a kocsi alá. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy vajon szerencsétlenségnek, vagy bünténynek esett-e a kocsi áldozatul.

— **Halálos verekedés.** Nagyszalontai tudósítók telefonozza: Az elmúlt este több szalontai legény mulatott a Bró féle

vendéglő borozójában. A legényekben csak hamar felülkerkedett a szesz hatalma s felébredt a virtus. Előbb szóval vitáztak majd tetlegességre került a sor. A verekedés oly elkeseredett mérvet öltött, hogy a legények egyike Papp Miklós holtan maradt a csatatéren Simon János és Albert József pedig oly súlyos sebeket kaptak, hogy most ugyan csak megfekszik az ágyat. Papp Imrét eltemették. A hatóság emberei pedig megindították a vizsgálatot.

x **Iskolánövendékek** részére legolcsóbb bevásárlási forrás u. m. füzetek, kórhözök, rajzeszközök, rajziábla stb. iskolaszerekben **Pongrácz Géza** papírraktárban. Ugyanott iskolakönyvek bekötötnek darabonként. **20 fillérért.**

x **Magyar ember nem használ mást, csak a híres Hajdusági pedrót,** mert a legjobb bajusznövesztő és ápolószert az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillérért utánvétellel bérmentve küld a készítő Grósz Nagy Ferenc gyógyszerész. Debrecen, Kossuth-utca.

x **LETZTER JOZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piszó utca 44. dr. Ujjfalussy ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kiaktaban.

x **Az Arany Bika** kávéházban minden este előgányzene.

Öngyilkos tanító.

M e g m é r g e z t e m a g á t.

Böszörmény szenzációja.

— *Saját tudósítónktól.* —

— szeptember 14.

Valóban szomorú kötelességet teljesít a krónikás, mikor nap mint nap egyforma változatlansággal rója azokat a sorokat, melyek az önmagukkal meg hasonlott emberek végső tragédiájáról, az öngyilkosságról számolnak be. Az öngyilkosságról, mely ime napjainkban mindinkább nagyobb és nagyobb számarányokban szedi áldozatait, azokat a szerencsétleneket, kik inkább önkéntesen dölnék a halál karjaiba, semmint hogy az élet nehéz küzdelmét végigharcolják. És ez a fekete rém, az öngyilkosság nem ismer sem határt, sem társadalmi korlátokat. Ep ugy szerepel palotákban, mint kunyhókban, az egyszerű szegény emberek között mint az előkelő osztályokban, az értelmiség között.

A mai nap is egy művelt ember öngyilkosságáról adunk hírt. A szerencsétlen lelkének erkölcsi fejlettségénél fogva óriási küzdelmet vívott az öngyilkosság gondolatával, de végre is egy önfeléd pillanatban megmérgezte magát.

Konyáti Antal hajduböszörményi tanító a szerencsétlen. Évekkel ezelőtt nősült. Házasságából 3 szép fiu gyermek származott. A legboldogabb családi életet éltek, mikor egyszer csak beköszöntött házukba a szükség és vele az a küzdelem, hogy magának és családjának társadalmi állásukhoz illő megélhetést teremtsen. Ez azonban fokozott buzgalma dacára sem sikerült. A szerény fizetésből nem tudtak kijönni, más jövedelme pedig nem volt. Így aztán megkezdődött a nélkülözések hosszú sorozata.

Ezt nem tudta elviselni Konyáti és bár felesége folytonosan vigasztalta — nem használt semmit. Az életerős, mind-

össze 35 éves ember buskomor, életunt lett. Gyakran emlegette, hogy a folytonos nyomorúságot ő nem tudja tovább nézni. Felesége éppen ezért vigyázott minden lépésére. De mindhiába. A boldogtalan talált magának utat és módot sötét terve kivitelére. Ma hajnaltájban, míg családja aludt, arzénal megmérgezte magát. A rettenetes méreg azonnal megtette romboló hatását és a szerencsétlen ember pár kínos vonaglás után meghalt.

TAVIRATOK.

Megtámadott mandátum.

Budapest, szeptember 14. A Marosvásárhelyt megválasztott dr. Fényes Soma mandátumát ma petícióval megtámadták.

Az építőmesterek munkázárata.

Budapest, szeptember 14. Az építőmesterek ma gyűlést tartottak, melyen hosszú és szenvedelmes vita után kimondták, hogy a munkásokat nem zárják ki, hanem minden mester külön-külön felmond munkasainak, hogy aztán velük új alapon szerződjenek. Ezen egyöntetű felmondás azonos a krimicsauval és valószínű, hogy a munkások a már határozatra sztrájkjal felelnek.

A siedlicei vérengzés.

Szentpétervár, szeptember 14. A hivatalos lap a siedlicei eseményekről a következőket jelenti: E hó 8-án a forradalmárok a rendőrség és katonai őrzőretekra tüzeltek. A katonaság erre ostromállapotba helyezte a várost. A házakat, a melyekből lövések történtek, őrzőretek átkutatták. A zsidónegyedben újból lövöldöztek a katonaságra, mire a katonaság viszonzta a tüzelést. A tüzelés egyre tartott. Miután a lakosság a vétkeseket nem akarta kiadni, ágyuból tüzeltek, minek következtében két ház rombaesett. A forradalmárok részéről mintegy 40 ember elesett. A sebesültek számát nem sikerült megállapítani. Mintegy 200 egyént letartóztattak. Csak e hó 10-én délután állott helyre a nyugalom.

Szentpétervár, szeptember 13. A siedlicei eseményről a következő hivatalos jelentés érkezett: E hó 10-én a vorodnai unon egy ház erkélyére lövést tettek egy tisztre. Het fiatalembert letartóztattak. E hó 11-re virradó éjjel nyugodtan telt el. 11-én este a Stodolnaja uton megint lőttek egy tisztre, mire a katonaság két házra sortűzet adott. 12-ére éjjel a kincstári hivatalnál őrtálló katonaságra lőttek, mire ezek viszonzták a tüzelést. A keresztény kórházba felvettek egy zsidó asszonyt és hat zsidót, kik közül hárman meghaltak. A zsidókórházban 17 halott, 12 súlyosan és 60 könnyen sebesült vévett fel. 21 személyt a zsidó temetőben temettek el. 54 személyt letartóztattak, ezek közül 43-at fegyverrel a kézben. Gyújtogatások következtében 12 ház kigyulladt. Ágyukból hét lövés történt. Számos üzletet és lakást kiraboltak. A zsidók a szomszédos városokba és falukba menekülnek. Ugy a városban valamint a kormányzóság többi helyiségeiben e hó 12-én nyugalom uralkodott.

Vasutasok vasárnapja.

Páris, szept. 14. Barthou közmunkügyi miniszter egy újságíró előtt kijelentette, hogy a vasutasoknak a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó kívánságát jóakarattal fogja megvizsgálni.

Havannai lázadás.

Budapest, szeptember 14. A havanna szigeten a lázadás mindjobban

terjed. A felkelők több középület és két amerikai cukorültetvényt felgyújtottak. Mindenütt véres harcok folynak. A helyzet rendkívül válságos. A főváros megtámadását minden pillanatban várják.

Nemzetiségi érzelműt rágalmozott.

Kolozsvár, szept. 14. A kolozsvári esküdtbírósg Hofbauer Richárd gazdag földbirtokost, ki Rozgonyi az ottani nemzetiségi érzelmű járásbíró megérálmazta egyhónapi fogházra és 200 korona pénzbírságra ítélte.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, szeptember 14.

Buzakinálát mérsékelt, vételkedv javult. Szilárd iránzat mellett 60.000 métermázsa került forgalom 5 fillérral magasabb áron. Egyéb gabonanemek változatlanok.

Idő: változó.

Buza októberre	14.10—12.
Buza áprilisra	14.80—82.
Rozs októberre	12.10—12.
Rozs áprilisra	12.66—68.
Zab októberre	13.08—10.
Zab áprilisra	13.32—34.
Tengeri augusztusra	—
Tengeri szeptemberre	11.68—70.
Tengeri 1907 májusra	98.68—8.
Repce augusztusra	—

Törvénykezés.

Egy polgármester sajtópöre.

(Saját tudósítónktól.)

— szept. 14.

Érdekes sajtópört tárgyalt ma a debreceni kir. törvényszék esküdtbírósga. Az ügy előzménye az, hogy M.-szigeten megjelenő „Világosság” című hetilap múlt évi augusztus hó 20-án vehemens támadást intézett Szöllösy Antal máramarosszigeti polgármester személye ellen. Ugyanis akkor léptették fel Szöllösy Antal szigeti hívei polgármesternek és a „Világosság” című heti lap mását támogatott. A jelzett alkalommal egy cikk jelent meg a lapban, mely Szöllösy Antal ellen súlyos támadást tartalmazott.

A eikkért Szöllösy sajtópört indított a „Világosság” című lap ellen, így került az ügy a debreceni esküdszék elé.

A tárgyaláson Szücs Miklós törvényszéki elnök elnökölt. Az inkriminált eikkért Kovács Ödön Máramarosszigeti lapszerkesztő vállalta el a felelősséget, aki a mai tárgyalás folyamán kijelentette, hogy bár a eikket nem ő írta a felelősséget elvállalására mégis kész, mert Szöllösy Antal polgármesterré történt választása után nem akarja, hogy a eikkirón álljon bosszút, aki fia egy városi hivatalnoknak.

Az elnök felszólította a vádlottat, hogy hajlandó e olyan kijelentést tenni, amelyből kifolyólag főmagánvádló ellene a vádat visszavonja, Kovács Ödön erre kijelentette, hogy Szöllösy Antal polgármestert sem személyében, sem becsületében sérteni nem akarja, a közleményt sajnálja és a sértést visszavonja. Dr. Kovács máramaros szigeti ügyvéd a főmagánvádló képviselőjében kijelenti, hogy a vádat hajlandó visszavonni az esetben, ha vádlott az itt megtett nyilatkozatát lapjában a „Világosság” ban közlést teszi. Miután a vádlott erre hajlandó volt a törvényszék ellene az eijárást megszüntette.

Achim András a Kurián. A Kuria ma kezdte meg annak a petíciónak a tárgyalását, amelyet Békés Csabán a kisebbségben maradt függetlenségi párt nyújtott be Achim L. András mandátuma ellen. A petíció hallatlan terrorizmussal és fétkelen izgatással vádolja a győztes parasztszocialista pártot és kéri, hogy Achim mandátumát semmisítse meg a Kuria. Az egész délelőtt az előadó ismertetésével teltt el, aki tettekről-tettekre ismertette a vád pontjait. A tárgyalást holnap folytatják.

Szerkesztői-posta.

Z. h. Ugy legyen.

Érdeklődő. „Washington” így ejtendő ki Vasingtn. W. György az északamerikai Egyesült Államok megalapítója élt 1732-től 1799-ig. Hős a csatában, a polgári erények mintaképe. Vajda Jánosnak „Washington” című költeménye lesz szaválásra legalkalmasabb. Ennek refrénje: „Amerika legnagyobb polgára . . .”

M. K. Laza kidolgozása miatt mellőztük.

Magyar államvasutak menetrendje.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	35
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	6	55
Csak Szatmár (gyorsvonat) —	este	8	24
Csak Szatmár teher v. sz. sz. —	d. u.	12	11
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.) —	d. u.	8	51
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	7	22
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	22
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f. —	d. u.	4	25
m. á. vasúttól — — —	reggel	5	35
vásártérről — — —	reggel	5	44
m. á. vasúttól — — —	d. e.	8	09
vásártérről — — —	d. e.	8	16
H.-Böszörmény — — —	d. u.	11	11
B.-Sz.-Mihály — — —	d. u.	11	20
felé — — —	d. u.	4	24
m. á. vasúttól — — —	d. u.	4	47
vásártérről — — —	d. u.	4	47
m. á. vasúttól — — —	este	7	—
vásártérről — — —	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasúttól —	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről — —	reggel	4	56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v.-től —	d. u.	4	56
O.-Kócs—Polgár felé vásártérről —	d. u.	5	16
Derecske—N.-Léta felé — — —	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — — —	d. u.	4	51
Bpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v. —	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v. —	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v. —	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v. —	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v. —	reggel	7	25
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v. —	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v. —	d. u.	2	35
Az éjjel 8 ó. 24 p.-kor érk. sz. v. —	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (személyvonat) —	d. u.	8	29
Budapest—Nagyvárad f. gyors —	este	6	48
Budapest—Nagyvárad felől — —	éjjel	2	24
Budapest—Nagyvárad felől — —	d. u.	8	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	46
Szatmár—M.-Sziget felől — — —	d. u.	4	12
Csak M.-Sziget felől — — —	este	10	11
Szatmár felől — — —	este	6	40
Kassa—Miskolc felől — — —	este	8	19
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs —	d. e.	11	31
vásártérről — — —	reggel	7	38
B.-Sz.-Mihály — — —	d. e.	7	40
H.-Böszörmény — — —	este	6	22
felől — — —	este	6	38
vásártérről — — —	d. u.	8	29
vásártérről — — —	d. u.	8	35
F.-Abony felől vásártérről — — —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasúttól — —	d. u.	7	54
O.-Kócs—Polgár felől vás. tér. —	reggel	5	25
O.-Kócs—Polgár felől m.v.-hoz —	reggel	5	35
Derecske—Nagy-Léta felől — — —	reggel	7	15
Derecske—Nagy-Léta felől — — —	d. u.	8	18

Zongora hangolás és javításokat

egyszintén mindennemű hangszerek

j a v i t á s á t
elvállalja

Schmidt S.

zongoraés hangszer készítő.

Ház és földbirtokos

urak és gazdák részére dacára, hogy a kamat feljebb ment és folyton emelkedik; több előkelő pénzintézettel étesített összeköttetésem folytán azon helyzetben vagyok, hogy olcsó törlesztéses és váltókölcsönöket még a régi mérsékelt kamat mellett rövid idő alatt folyósíthatok.

Kilenc év óta fenn álló bankirodámban mindenkit szívesen látok, nem csak kölcsön, de bármilyen ügyekben is; — mivel ügykörömbe tudakozásokat is felvettem. — Ha kölcsön pénzt akarna felvenni, nálam azonnal megtudható, mennyi kölcsön eszközölhető ki nem csak a saját, de venni szándékozó ház vagy földbirtokra. — Ingatlanok becsülését és telekkönyveinek beszerzését is elvállalom.

Ha valamit rendelni akarna, különösen hirdetés folytán, saját érdekében először tessék nálam kérdezősködni; — ne hogy lepre menjen! Ha pedig esetleg megkárosították volna, tessék nálam bejelenteni, hogy az illetőt további működéseiben megakadályozhassuk.

Én mindenkinek nyíltan és őszintén adek felvilágosítást! mert szerény véleményem szerint igaz uton, ha lassan is, de messzire lehet érni! Értekezhető nálam egész nap. Debreczenben, Csapó-u. 12. szám a levélbeni megkereséseket azonnal elintézek. Távbeszélő száma 300. — A n. é. közönség szolgálátára mindenkor készen vagyok, mély tisztelettel

Rácz Béla,
bankbizományos.

462-x-1.

Budapesten
Az egyetlen
Független
Ellenzéki
nagy napilap:

„AZ UJSÁG“

Előfizetési ára:

Egész évre : . . . . . 28 k.
Félévre : . . . . . 14 „
Negyedévre : . . . . . 7 „
Egy hónapra : . . . . . 2 k. 40 f.

Gyönyörű ALBUM-ajándék karácsonyra AZ UJSÁG minden előfizetőjének kivétel nélkül!

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala,
Budapest, VII., Kerepesi-ut 54.

A perselyek az Iparbank kiállításában láthatók.

A Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

a takarékossgot elősegítendő

mindenkinek, ki betevőink sorába lépni hajlandó,

egy acélból készült, csinos

Takarék-gyűjtő szekrényeket

ad kölcsön, ha első betétként 5 koronát fizet be, mely összeg a betevő tulajdonát képezi és betéti könyvet kap róla és kamatozik.

A takarékgyűjtő szekrényeket

zárva kézbesítjük feleinknek és csak egyedül mi nyithatjuk ki; szükséges tehát, hogy havonként legalább egyszer elhozzák azt hozzánk, hogy az összegyűlt legkisebb összegeket is átvegyük és kamatoztatás véget a betétkönyvbe bejegyezhessek.

Ha csak **20 fillért** becsusztat naponta a perselybe, csodálkozni fog, hogy mily összegre nő az rövid **5 év** alatt is

Tájékozással szolgáljon a következő táblázat:

	Tőke	Kamat	Osszesen
20 fillér naponként 5 év alatt növekedik	365.—	37.98	402.08
40 " " " " " "	730.—	75.96	805.96
60 " " " " " "	1095.—	113.94	1208.94
80 " " " " " "	1460.—	151.92	1611.92
1 kor. " " " " " "	1825.—	189.90	2014.90
2 " " " " " "	3650.—	370.80	4029.80

Kérjen tehát ily

Takarék-perselyt

a Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Banktól.

Ilyen még nem volt soha!

Nyerhet

több százezer koronát

1, 2, 3 koronával! 441-30-8

Nem nyereség esetén

a pénze megtérül!

Siessen tehát a

SZERENCSEBANK

Csapó-utca 11. számú irodájába,

(Sümeghy vaskereskedő házába.)

Huzás minden héten!

Eladó házhelyek.

Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy utca és Ferencz József lovasági laktanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földarabolatván: e házhelyek mérségelt áron s igen kedvező részletfizetési feltételek mellett eladó.

Értekezhetni Márton Imre egyház ügyvédnél Piac u. 44. sz. alatt.

Debrecen, 1905. április 20.

A debreczeni ref. egyház küldöttsége.

Legjobb szabású

glace, svéd és szarvasbőr

keztyük

Schön Sándor

keztyű, kőszet és orvosi műszertárban

DEBRECEN,

Piac-u. 12. (Stenczinger-ház.)

URSUS

Az Ursus borsajtó a kolozsvári mezőgazdasági kiállításon dísz oklevéllel lettek — kitüntetve. —

a legtökéletesebb szabadalmazott borsajtó, felsőnyomással három ártételel. Vasgerendaszerkezet, legmagasabb nyomó képesség, a törköly egy darabban leemelhető; a mint vasrészekkel nem érintkezik ezáltal a bor megfeketedése kizárva. — Könnyű kezelés kevés munkaerővel,

Honl gyártmány, szőlészeti, borászati és pincészeti cikkekről, valamint vadászfegyverekről és vadászati felszerelésekről képes árlap ingyen és bérmentve. — Lőpor árusítás. 416.x 9.

Tóth Gyula vas nagykereskedő Debrecen.

Hirdetések jutányos áron felvételnek.

== **Kitünő** ==
méz édes csemege
 == **szőlőt** ==

ajánl 5 kg-os kosarakban 1 frt. 10 kr. kilója 24 kr.

Paczelt János

mag és virág kereskedő

Debrecen.

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák

legelőnyösebb bevásárlási forrása

Neumann M.

cs. és kir. udvari ruha szállító

Debrecen, Piac-utca 51. sz.

Magy. kir. főpostával szemben.

387-30-6

